

ԲԱՐԲԱՐԱԿԱՆ = թափառական:

ԲԱՐԵՒ = ողջն:

ԲԱՐԻՔ = ուտելիք խմելիք, հագնելիք, վաշելիք:

ԲԱՐՈՎ = լաւ. բարւոյ: Բարով լաթ. բարով աղայ: Մկ. բար(ւ)ով եկար:

ԲԱՐԿ = զորաւոր, այրող. “բարկ քաջաբ”, եւ այլն: “Բարկ արեւ.,” “թանիրը Բարկ է,” = շատ տաք է:

ԲԱՐԿԸՆԱԼ = բարձրանալ, ինչպէս թելը, “Հաստնալ”ին հակադիրը:

ԲԱՐԿԸՆԱԼ = ներանալ, փափկանալ չափազանց, Կոշտ ու կոպիտ ըլլալուն հակադիրը:

ԲԱՐՍ, ԲԱՐՍԸ = բարձր:

ԲԱՅԲԵՐԱՆ = անգաղտնապահ, թուլ բերան:

ԲԱՅԳԼՈՒ = հոլանի:

ԲԵՐԱՆ = բերան, բերի, բերնով, բերնէն: ԲԵՐԱՆԸ ՓՆՏՈՒՆԸ = Անողջակի հարցունքով միտքը հասկնալու ջննալ: ԲԵՐՆԷՆ ՓԱՆՏԸՆԵՆԸ = յանգագաստից գաղտնիքը յայտնել: ԲԵՐԱՆԸ ԽՍՍԲ ԴՆԵՆ = ըսելիք թելադրել: ԲԵՐԱՆԸ ԲԵՐՆԷՆ ԴՆԵՆ = անոր ամէն ըսածն ընել: ԲԵՐԱՆ ԲԵՐՆԷՆ ԻՆ ՏՈՒԵՐ = իրարու հետ կը խորհրդակցին եւ համաձայնը կը խօսին: ԲԵՐԱՆԸ ԲԱՑ ՄՆԱԼ = (1) շնաստացող ըլլալ: (2) ապշել, հիւսալ: ԲԵՐԱՆ ԱՌՆԵՆ (անունը) = յիշատակել: ԲԵՐԱՆ ԳԱԼ = գործ մը ի գլուխ ելելու մօտ ըլլալ: Նաեւ բազմութեամբ մինչեւ դուռը լեցուած ըլլալ, “տունը բերան կու գար,” ԲԵՐԱՆ-ՓՈՒ ԱՆԵՆ = տարբեր կերակուր մը ուտել: ԲԵՐԱՆԸ ՓՈՒՆԸ = Աւաջուած ըսածէն տարբեր կամ անոր հակառակը խօսիլ: ԲԵՐԱՆԸ ՍՐԲԵՆԸ = ղուտել եւ ներանալ. նաեւ փոխաբերաբար, ուրանալ, անգէտ ձեւանալ: “Կ’ուտէ ու բերանը կու արբէ,”

ԲԶԻԿ, ԳՅԿ կը գործածուի ինչի-ին հետ. “ԲԶԻԿ ԲԶԻԿ, ցած, ամենաստորին գասակարգի մարդիկ, ընկերային ամենէն վարի խաւերուն վերաբերեալները, որոնք չեն համարուիր պատուաւորութեալ կամ մեծարուելու արժանի: “Ծննդ խղիկն ու բղիկն են,”

ԲԶԵԶ = Սեւ խոշոր միջատ մը թեւաւոր:

ԲԻՑ = պոչ: կը գործածուի միայն “ճիւ,” լուսին հետ ԳՅԳ. “Բիտ ու ճիւ լինել,” կը նշանակէ զայրանալ, բորբոքել, կատուի եւ այլ անասնոց նմանութեամբ ըսուած է, իբր թէ

“յետն ու ճիւղ տնկել,” բարկութեամբ, “Բիտ ու ճիւ է մինչեւ իրիկո,” = շարունակ ցաս. մամբ կը խօսի:

ԲԻՐԱՅՆԵՆԸ = փսխել, կերածը ետ բերել:

ԲՇՏԵՆԸ = բուշտ մը գոյանալ:

ԲՇՏԻԿ = պղտիկ բուշտ, vesicule.

ԲՇՏԸՌԻՆԸ = բուշտ բուշտ ըլլալ:

ԲՈՒՌՈՒՆԸ = ուտելեաց աւրիլը, անոնց երեսին ծածկուիլը մանր մանր պղպշակներով, ինչպէս մածոնին կը պատահի, որ չափազանց թթու ընալով իբր թէ կ’եռայ:

ԲՈՒՐ = շուրջ, շուրջ կողմը, ամէն կողմը: Զ. օ. “բոլորտ նայէ,” “բոլորտ ժողովեցան,” Իբրեւ. օ. կը նշանակէ circulaire, շրջան: Ասկէ է վերացական առումը, իբրեւ մամուլը, առանց ոեւէ մասը պակաս ըլլալու, անխոռ. Զ. օ. “նոյն մասը. Բուր մաքր,” կ’ըսուի ընտանիքի մը իբրեւ բարեմաղթութիւն: “Բուր լուսնայ,” = լրացած լուսին, որ խոռ չունի:

ԲՈՒՐԻՆԸ կամ ԲՈՒՐԻՆԸ = շրջիլ, պտոյտ ընել: Այս իմաստով ԳՅԳ կը գործածուի ԲՈՒՐԻՆԸ բային հետ. — “ողբեցաւ բոլորեցաւ,” վերջապէս հոս եկաւ, կամ հոն գնաց, կամ խօսքը այս ինչ նիւթին վրայ բերաւ: Իսկ “խելք բոլորէ,” խրատին մէջ, ծաղիկներու բացուելուն կամ ամբողջական զարգացմանը նմանութեամբ փոխաբերական իմաստ ունի “բոլորել,” բայը, եւ կը նշանակէ՝ պակասամիտ մի վնիւր, հասուն եւ լեցուն խելքի տէր եղիլ: All-around man կամ educationը ճիշդ հայերէնով է “բոլորակիրթ մարդ կամ գաստիւրակութիւն,” ոչ միակողմանի: Encyclopedie = բոլորգիտութիւն եւ բոլորգիտարան է ճիշդ հայերէնով. Erudition encyclopedique = բոլորգիտական հմտութիւն (եւ ոչ թէ համայնագիտական):

ԲՈՒՐՄՆԷՆԸ = բոլորակ կազմած. “բոլորմի նստեցէք,”

ԲՈՒՐՄՆԷՆԸ կամ ԲՈՒՐՄՆԷՆԸ = շուրջը. շուրջին, մօտերը (environs, neighborhood). “Տանը, քաղաքին բոլորտիքը ծառ չկայ,”

ԲՈՒՐՏ = օղակը որուն մէջ կը բռնուի կոճակը:

ԲՈՒՐՏԻՑ = ցիցը որուն կը կապեն հենքին չուանը:

ԲՈՒՆԱԸ = երախային լեզու ելելէն առաջ միջնիլը իբրեւ նախափորձ բարբառ: “Կու բուսայ” (կու բուսայ):

ԲՈՒԼԱՆ = Մագերը, մարուքը, հագուստը անխնամ ծերունի:

ԲՈՒՆՍԻՐՏ = զգայուն, դիւրագորով:

ԲՈՒՆԱԼ = տաքնալ, սիրել, սիրտ տալ անձի մը կամ բանի մը. «սիրտս չի բունար»,

ԲՈՒՆԲՈՒՆ = Ռ. րիշներեն չհասկցուելու կերպով, ցած ձայնով, եւ իրարու շատ մօտ նստած (tête à tête) խօսակցութիւն: «Մարւաղչիկ մինչեւ առտու բունքուն արին», — «Բունքուն մ'ունեին մէջերնին»

ԲՈՒՆԲՈՒՆԱԼ = նախընթացին բայն է. «բունքունացին»

ԲՈՒՆՄԻՆ = բռնուած, ցուրտի կամ յոգնութեան կամ ցաւի պատճառով. «Ճիշտ բունմի է», = I have a stiff neck.

(Ընդունելիք) Մ. Ս. ԳԱՐՈԲԵԼԻԱՆ

ԼԵՃՈՒՆԵՐԵՆԵՐԵՆԵՐ

ԳՐԵՑ

ԳՈՒԿԱՍ ԲԱԳՐՈՒՊԱՆԵՆԵՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆ

(Ընդունելիք)

24.

1. Բարձրութիւնն եւ խորութիւնը շատ անգամ լեզուներու մէջ մի եւ նոյն բառով կը նշանակուի, այսպէս լատ. altus «բարձր, եւ խոր» է, նոյնպէս ֆր. haut ալ այս երկու նշանակութիւններն ունի, հմմտ. հայ. ալ գոր եւ գորել:

2. Տրանս-հայ. հետք կամ իբն հետ իբնալու (heda կամ irien hed erl alu)-ի մօտ կրեան նաեւ էն իբնալ (ies gert am) եւ կառ-ի մէջ գն-գիւն (kanathsilem), ինչպէս ի գիւն (gi kadhvim)-ի մօտ գիւնիս եւ ի գիւնալ (gi kadhvim)-ի մօտ գիւնալիս ի գիւնալիս (p'ondarilum), ի գիւնալիս ի մօտ իբնալ-գիւնիս ի գիւնալիս մօտ իբնալ-գիւնիս զ. օ. Բարձր-իս իբնալ-գիւնիս իբնալ-գիւնիս գիւնալիս եւ գիւնի (trouue) իբնալ-գիւնիս, կամ «նշ գն-գիւն», «նշբար», «նշբար-նշ գիւն-գիւն» գիւնալիս, «գիւնալիս», «նշբար-նշ գիւն-գիւն», «նշբար-նշ գիւն-գիւն» կամ «նշբար-նշ գիւն-գիւն» ինչ-որ-գիւնիս «նշբար-նշ գիւն-գիւն», «նշբար-նշ գիւն-գիւն» (ի գիւն-գիւն-նշ) գիւն-գիւն-նշ գիւն-գիւն-նշ, «նշբար-նշ գիւն-գիւն»:

3. Տրանս-հայ. ի իբնալ-գիւնիս կառ-ի իբնալ-գիւնիս, ի իբնալ-գիւնիս իբնալ-գիւնիս է, զ. օ. գիւն իբնալ-գիւնիս, «նշ իբնալ-գիւնիս իբնալ», «գիւն-գիւն-նշ»:

4. Հայ. գոր «mur», բառը գոր-ի «enclosur»-էն է (արանս-հայ. ի մէջ գոր նոյնպէս կը գործածուի. զ. օ. գոր-ը ան-նշ-նշ):

5. Հայ. բն-ն (ի-արմ.) սկզբնաբար կրկնարմ. էր = հնդեւ. *bhi-bhes-ris առ սիր. bhi-bhas-ti «մանրէ, փշրէ (broyer)»:

6. Հայ. քան-ի *dhi հնդեւ. արմ.-էն է առ սիր. dhi-rā իդ. «schneide, schärfe, klinge», հնդեւ. *dhi-nā-g- ձեւին համապատասխանելով:

25.

1. Հայ. ի-ն (ն-արմ.) բառը հնդեւ. (s)eqū «կարելի-ի կը պատկանի, որուն պլլակերպութիւն էր նաեւ *qho, որմէ Ի-ով Հայ. բառը. գուցէ Հայ. ի-ն-ով-իս ալ *ou բնաբանակութեամբ ի-ն-ի հետ կապ ունի, *qho-Ի-ով-ը փորձած տեղոյն խորութիւնը նշանակելով, որ տեղն բաժն հրով «ի-ն-ով-նշին միւր: Հայ. ի-ն-նշ-նշ. ին ունի հնդեւ. nos-էն: Հայ ի-ն-նշին ած. հնդեւ. *qhorā-ti-nos-էն կը բացատրուի: Հայ. ի-ն-նշ կրկնուած ի-ն-նշին ձեւով ալ յառաջ կու գայ:

2. Հայ. ի-ն (ն-արմ.) ալ ի-ն (ն-արմ.)-ի հետ կապ ունի, որ նոյնպէս *լ-ն-էն ծագած է: Հայ. ի-ն-նշ *ueros-էն. եւ *լ-ն-նշ *ueros-էն ծագած է, ուրիշն սկզբնաբար մի եւ նոյն արմ.-էն եւ միայն յետոյ զանազանացաւ, (*լ-ն-նշ «բարձրութեանց մօտ գտնուող խորութիւնները» նշանակելով, Հայ. *լ-ն-նշ ծագած է յետոյ ի-ն ծակբայն ալ):

3. Հայ. ի-ն-նշ (ի-ն-նշ) ալ *qho-kūn-էն qho-ն *s)eqū-էն ունի իբր *կարուած, բոլորած (անառն) *kūn առ *kūn «այտնուլ ինչպէս շ-ն = *kūn»:

4. Հայ. ծով սկզբնաբար զուտ արմ. էր առ *gou *ag-e «ածեմ-ի»-ի ու-ն բնաբանակութիւնը երկրորդ պլլակերպութեամբ *ag-ու-էն (սկզբներու շարժմանը վրայ հասկըցուած): Բառը Sprachw. Abh. 1 ճիշտ սիր. java «շոյտ»-ի հետ համեմատած եմ, զոր ընդունած է † Hübschmann (IF. Anz. 10), Մի եւ նոյն բառն է հիբեր. go «ծով» (յիշուած Whitley Stokes-ի մօտ KZ.) եւ համեմատած Pedersent (անդ): Այս արձաններուն եղ. սեռ. ալ ա երկնուած ու-ի ա-էն, հմմտ. նաւ (նաւ), հա- (հա-ն) եւ այլն (gou-u = ծովու, եւ այլն):

5. Հայ. Նի-ն, Նի-ն-ի «նայել» դիտել, ն = *ni նախդիր մ'ունի, հնդեւ. *gad կամ *god-էն: Նոյն արմ.-ն է նաեւ ի-ն-նշ-ի *յետա նայել: Այս հայ. kat «տեսնել, փնտառել. է ուգրեան լեզուներէ, հմմտ. ֆինն. kat-so «նայել» մած. kaes-int աչքերն ամփոփել:

6. Հնդեւ. նշ գիւն անկէ ալ, ֆինն. vesi (եղ. սեռ. vede-n մած. vis «ջուր. գետ») եւ ֆինն. ras-ki «երկաթ» մած. vas «նայել», առաջինը հնդեւ. *vedo-ն իբր *vede առանց s վերջնաձայնի